

MÜNİR GÖLE

FISİLTILAR

BİN/BİR KADIN SÖVGÜSÜ

ROMAN

Münir Göle
FISİLTİLAR
BİN/BİR KADIN SÖVGÜSÜ

Can Yayınları: 1610
Çağdaş Türk Edebiyatı: 462

© Münir Göle, 2007
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2007

1. basım: Mart 2007
2. basım: Mayıs 2007

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Hayriye Kaymaz
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Basımevi

ISBN 978-975-07-0749-0

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Münir Göle
FISILTILAR
BİN/BİR KADIN SÖVGÜSÜ

ROMAN

CAN YAYINLARI

MÜNİR GÖLE'NİN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTABI

KAÇAMAMAK / *roman*

Münir Göle, 1961 yılında İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Floransa'ya, ardından Cenevre'ye yerleşti. Halen sürdürdüğü fotoğraf çalışmalarının yanı sıra, Jorge Luis Borges, Antonio Tabucchi, John Fowles gibi yazarların önemli yapıtlarını çevirdi. *Cogito*, *Sanat Dünyamız*, *Aries*, vb. dergilerde yazıyor. Münir Göle'nin *Yansılar Kitabı* (1997), *Uzak Bir Gölge* (2000), *Sarı Zarf* (2001), *Surat Buruşturmalık 52 Metin* (2002) ve *Kaçmamamak* (2005) adlı kitapları yayınlandı.

ötemelis'e / berimelis'e
sar - kaç

1

Sığınmak. Korkuyla bir yerden kaçıp başka bir yere sığınmak değil bu. Ben hikâyeye sığınmaktan söz ediyorum. Bir hikâyeye, belki birden çok hikâyeye sığınmak. Anlatabilmek için, başka hikâyelere kaçmak. Bir hikâyeyi eğip bükmek, orasına burasına dokunmak; kimi zaman değiştirmek, aynı şeyi başka şey yapmak. Yoğruldukça biçim değiştiren, farklı yorumlara açılan bir hikâyeyi başka bir hikâyeye bağlayarak, işi daha da karıştırmak, içinden çıkılmaz hale getirmek. Sonra iç içe giren iki hikâyenin üzerine, arasına ya da altına bir ağ örmek, bir ağ germek; o ağı bütününe içine yerleştirmek, bütünü o ilk hikâyenin ayrılmaz bir parçasına dönüştürmek.

Hep bir hikâye anlatıyorsun aslında. Anlatılan her hikâyeyi biliyorsun, gizli de olsa bir aşinalığın var. Her hikâye, içinde bir yere uzanıp beklenmedik bir noktanın seğirmesine neden oluyor. Tanıdık gelen bir şey içine dokunuyor; kimi zaman bir öfke bulutu kalkıyor, kimi zaman gözlerini kaçırıyor, bir kıpırtı dalga dalga genişliyor, bazen uykuya dalıyorsun. Her hikâyeye bir tepki gösteriyorsun, bu tepki sıkıntı bile olsa. En olmadık anlarda bir hikâye çıkveriyor karşına, zamanlaması yanlış bile olsa sana tanıdık geliyor, uzakta, yakında. Uyarıyor, uyandırıyor, kaçırıyor. O yabancı hikâyenin tanıdıklığı, içinde hareket ediyor. Kendi hikâyenin bir kesiti, küçük ya da büyük bir dilimi göz kırpmıyor.

Hep bir hikâyede kilitleniyorsun. Çoğaltarak dallandı-

rıp budaklandırırsan da, gizlenip saklanarak yok etmeye çabalasan da, hikâyenin bir ucu hep elinde kalıyor. Hikâyeyi anlatan ses içinde yankılanıyor, düşlerinde sesleniyor. Kaçmak için karşı konulmaz bir istek duysan da, hikâyenin peşini bırakmayacağını biliyorsun. Hikâyenin yok olmasının ölüm demek olduğunu da.

Dosdoğru bakmaya yanaşmadığın, söylediklerine kulak kabartmayı göze alamadığın, buna karşın yok olması fikriyle bile titrediğin hikâyenin iki ucu arasında bir yerde durman, hatta dimdik dikilmen gerektiğini biliyorsun. İşte anlatı bu noktada düğümleniyor, bu noktada başlıyor.

Anlatmaya kalkıştığında, dilin tüm yetersizliğini derinden hissetmene rağmen, karşında dev bir dağ heybetiyle dikilen sözcüklerin seçimine giriyorsun yiğitçe. Ardından elindeki sözcükleri uçsuz bucaksız bir buğday tarlasında yelin esintisiyle salınan sapların sözde ilgisizliğiyle sıraya dizmeye uğraşıyorsun, yepyeni olmasını dilediğin bir sözdiziminin arayışıyla. Seçerken, dizerken farklılaştırdığını, yeni baştan kurduğunu sandığın bir bütünün aslında hep aynı yere, hep kendi çehrene işaret ettiğini görmezden gelmeyi yeğliyorsun, her nedense.

Anlatmak, varoluşunun temelini yerleştirdiğin ana eylem aslında. Kaç kişi bir masalcı olduğunun farkındadır acaba? Bir masalcı olma fikrinin ne kadar çok kişiye itici geleceğini kestirebiliyorsun. Yine de anlatıyorsun, herkes gibi durmadan, duraksamadan anlatıyorsun. Aileni, işini, eşini, sevgilini, âşığını, komşunu, konuğunu, çocuğunu, çocukluğunu, geçmişini, anılarını, hayallerini, oyunlarını, zevklerini, becerilerini, sevişmelerini, düzüşmelerini anlatıyorsun; susma payı bile vermeden anlatabiliyorsun. Acılardan sevinçlere, fıkralardan yemek tariflerine uzanan bir anlatı ağının içine dolanmış, düğüm olmuş susmadan konuşuyorsun. Konuşmanın sesli olmadığı zamanlar da var elbette. O zamanlar da düşünüyorsun, kuruyorsun, hayal ediyorsun, kendi hikâyeni uykunda bile rahat bırakmayıp rüya görüyorsun. Bunca sözcük ve imge bir anlatının, o anlatının işaret ettiği hayatın sınırlarını çizmek için kırpa-

şıp duruyor; sonsuzluğunun bilincinde, bir anlam yakalamanın uğraşında; güvenli bir limana bir an önce sığınabilme endişesiyle, o limanın her yeni dalgada yeni bir güvensizliğin titreşimiyle sarsılacağını çekincesiyle.

Farkında olsan da olmasan da, kabul etsen de etmesen de, sözcükleri boş bir sayfaya döksen de dökülmesini hor görsen de, heyecanlansan da kızıp bozulsan da hep bir hikâye anlatıyorsun sonuçta: Yazıyorsun.

Kendinle baş başa kaldığında, başkalarıyla birlikte olduğun zamandakinden farklı sözcükler kullanma yürekliliğini gösteremeyebilirsin. Kullandığın sözcük dizisi bir uçtan ötekine bir ülkenin, hatta sıradan bir takımın sınırlarını aşmayabilir. Çirkin, süslü, yamuk kelimelerle, herkesin kullanmasından güven duyulan cümle yapılarıyla örülmüş renksiz, keyifsiz bir anlatı ağı olabilir. Dediklerin başka yüzlercesiyle tıpatıp aynı olduğu, ondan ötesini görmek, anlamak, hatta bir ötenin var olduğunu bilmek bile istemeyebilirsin. Tekdüzeliğin, sıkıcılığın, yeteneksizliğin, ilgisizliğin anlatımı çekilmez kılabilir. Bilgi küpü edalarıyla beylik sıradanlıkları, bilgelik gururuyla ağlanası tatminsizliğini dışavurabilirsin. Sözcüklerin tatsız tuzsuz olsa da, çekilmez olsa da anlatıyorsundur, daha da kötüsü anlatımı yaşıyorsundur. Başkalarına malzeme olacağını bile bile, ama bilmek görmek istemeksizin, kurdukça kuruyor, yazdıkça yazıyorsundur.

Yazdıkların, hayatını biçimlendirmenin en temel yöntemidir; kendi kendinle olabildiğince barışık yaşamının tek yoludur. Yazar durursun, yazar durmazsın; her yeni günün yaşantısını eski günlere damıtarak, asla kıpırdamayacak gibi duran dev bir geçmiş külçesini az da olsa yerinden oynatmaya başlarsın. İnsanın kendi hayatını her yeni gün sil baştan kurma uğraşı, Sisyphos'un da, Atlas'ın da altından kalkamayacağı bir iştir. Böylesi bir hamallığı bilmemen, imkânsız gibi görünse de, bu saklanmayı haklı çıkaracak açıklama yine kendi içinde gizlidir: Kendini kandıramadığın sürece, hayatına karşıdan, dosdoğru, dimdik bakamazsın. Yaşanmamışlığı kabul edilen eksik hayat, sahibinin

üstüne yaşanmamışlığıyla ters orantılı bir ağırlıkla yıkılır ve onu ezer, yok eder. Yaşanmamışlığıyla parıldayan bir başka hayat ise, sarsılmaz bir kütle gibi dururken, asla varlığını fark etmediği bir boşluğa çekiliverir, yutuluverir.

Kişi, yaşamak için anlatısını sürdürmek zorundadır. Anlatı kesildiğinde, yaşam da kesilir. İçinden de olsa, yüksek sesle de olsa, kalem kâğıtla da olsa anlatı soluk alıp vermeksizin yazılmalıdır. Yazılmalıdır.

İş hayata geldiğinde, yazmak hep yeniden yazmak'tır. Her yenilik, her yeni iş, her yeni sevgili, her yeni surat, her yeni tat, duyu, ses, koku, her yeni heyecan, her yeni acı, her yeni zevk öncekileri yeniden tanımlamaya zorlar seni. Yeniden yazmaya, yeniden yeniden yazmaya. Yeniden yazılıp duran hayat hikâyesi, hayat bitmedikçe asla bitmeyen tek hikâyedir.

Lucius Apuleius, M.S. 124 yılında, Kuzey Afrika'da Madaura'da, bugünkü Cezayir'in sınırları içinde doğar. Bilinen, en azından benim bildiğim tek portresinde, soylu görünüşlü, çekici bir adam gibi durur; biraz alaylı, biraz muzip, dimdik bakar insana.

Dönem, Kartaca'nın Latin kültürünün beşiği olduğu dönemdir. Eli kalem tutan, ağız laf yapan bu zeki delikanlının öğrenim için Kartaca'ya gitmesi, retorikte, sözbilimde, felsefede karar kılması kaçınılmazdır.

Yol yolu çeker. O sıralarda Atina'da yeşeren ve mistikliğin her biçimine çanak tutan neoplatonizmin esini Apuleius'u içine alır. Aşağısıyla yukarısı birdir, tanrısala, tanrılara ulaşmak için küçük dünyadan (mikrokozmos) büyük dünyaya (makrokozmos) bir merdiven vardır. Kehanetler, büyüler, tılsımlar, gizli bilimler, iblisler bu göğe tırmanışa aracılık edeceklerse, ayrı birer basamak oluşturacaklarsa, hepsine yer vardır. Dönüşe geçtiğinde, Apuleius büyücü olup çıkmıştır, diye bilinir.

Apuleius, Atina'dan İskenderiye'ye doğru yol alırken hastalanır ve Oea'da dostları Appiuslar'ın evinde konaklamak zorunda kalır. Orada dinlenir, yol yorgunluğunu üstünden atmaya çalışırken, ziyaretine Pontianus gelir. Pontianus, Apuleius'un Atina'dan öğrencisidir, dostudur.

Pontianus'un ustasını, üstadını görmeye gelmesinin ardında özlemden başka bir neden daha vardır. Delikanlı, önce üstü kapalı bir şekilde Apuleius'un niyetlerini, Oea'da

ne kadar kalmayı planladığını anlamaya çalışır. Apuleius'un yüreğinde yol mikrobuna yakalanmış olduğunu kavrayınca da, hiç değilse kalışını uzatması, hatta kendi evine gelip yerleşmesi için ısrar etmeye başlar. Apuleius, bu yalvarmalara karşı koyamayıp delikanlının peşi sıra evine gider, annesi ve erkek kardeşiyle tanışır.

Çok geçmeden, Pontianus baklayı ağzından çıkarır: Apuleius'u evine getirmesinin asıl nedeni, onu annesine uygun koca seçmiş olmasıdır. Pontianus'un annesi zengin bir duldur, talipler hiç durmaksızın kapısını aşındırmaktadır. Anne, on dört yıllık dulluğun sağlığını bozması sonucu (Grekler *histeria*'yı *uterus*'un gövdenin içinde gezinmesine bağlarlar), doktor tavsiyesiyle evlenmek zorundadır. Pontianus da, Apuleius'tan başka kimseye bu konuda güvenmez. Bir de duygu sömürüsüne girer: Eğer Apuleius genç ve güzel olmadığı, iki çocuklu ve dul olduğu için, annesi yerine daha cazibeli, daha genç, daha zengin birini yeğlerse filozof ve dost olmadığını kanıtlamış olacaktır.

Apuleius'un kafası karışmıştır; gençlik yıllarında gövdesini eşcinsel hazlara bırakmış, dizelerinde başka erkeklerin bedenlerine övgüler düzmüş bir adamdır. Kadın gövdesine de yabancı değildir, ama ondan talep edilen basbayağı garibine gitmiştir. Yine de anneye alıcı gözle bakmaya girer. Kendi dediğine bakılırsa, zamanla bu kadından kendi doğal seçimiymişçesine hoşlanmaya, onu arzulamaya başlar. Çok geçmeden evlenirler, kadın on dört yıllık yalnızlığından kurtulur, sağlığına kavuşur. Kadının adı Aemiliana Pudentilla'dır.

Apuleius ile Pudentilla, evlendikten sonra muratlarına ermezler. Kadının eski kayınbiraderi Sicinius Emilianus, ağabeyinin servetinin elden gitmesine fena halde içerler ve M.S. 155 yılında Apuleius'un *magus* olmakla ve büyü kullanarak Pudentilla'yı baştan çıkarmakla suçlar. Bu sayede, Emilianus yüzyıllar boyu süregelecek, Rönesans'ta ayyuka

çıkacak büyücü, cadı davalarına bir ilk oluşturma, bu yolla da Roma'dan bize kalan bir retorik incisini (*Apologia – sive de magia*) tetikleme ayrıcalıklarına bir kerede sahip olur. Tarih bu ayrıcalıkları henüz bilmediğinden, adamcağız mahkemede Apuleius'un hakaretlerine katlanmak ve gülünç düşmeyi kabullenmek zorunda kalacaktır.

Davanın perde arkasında, dava sırasında ölmüş olan Pontianus'un da bulunduğunu şaşırarak görürüz. Pontianus'u Apuleius'a karşı kışkırtan da, yeni kayınpederi Herenius Rufinus'tur. Bu zavallı, tarihi roller ötekiler tarafından kapıldığından, sadece karısına nasıl pezevenklik yaptığının, karısı geçkinleşip bıktığında onun yerini nasıl öz kızıyla doldurduğunun ifşa edilmesiyle yetinmek zorunda kalacaktır.

Ben de neredeyse iki bin yıl sonra onun adını andığıma, güzergâhımı uzatmakla oyalandığıma göre, Herenius Rufinus'u unutulmuşluktan çıkarmak için küçücük bir çaba gösterebilir, Apuleius'un *Savunma'sının* (*Apologia*) onunla ilgili bölümünü keyfimce çevirebilirim.

“...rezil herifin tekidir kendisi, karısı da orospudur... yatak odası galanlara açtı: Önüne gelen hiç çekinmeden yatak odasına girip çıkabildi, kocaya farkını vermiş olması yeterliydi. Adamın yatağındaki utanç, karısının bedeni, onun gelir kaynağıydı... Hatta gecelik ücret için pazarlığa bizzat kendisi otururdu... hanımı eliaçıklıkla armağanlara boğan kimseler görünmeden gelip gidebilir, eli boş gelenler ise zina işlerken suçüstü yakalanırlardı.

...

Karısı, zamanla yaşlanıp yorgun düştüğünde, evin geçimini namusunu ayaklar altına alarak sağlamaktan vazgeçmek zorunda kaldı. Geriye kızı kalıyordu: Annesi aracılığıyla, kızını delikanlılara peşkeş çekti, hatta birkaç talibe denemeleri için sundu, ama bir sonuç alamadı... Pontianus tüm uyarılarımıza karşın, kızı karısı yaptı... İşte kız, yeni evlenmiş, kocasının evine gidiyor, kendinden emin, heyecan duymadan, iffetsiz, masumluk çiçeği solmuş, duvağı buruşmuş, boşanmanın ertesinde bekâretine kavuşmuş,

saflığı kalmayan kızlık adının ardına saklanmış...”

Bir çeviri denemesiyle Rufinus’u anımsadıktan sonra, konunun çevresinde dolanmaya devam edebilirim. Belli mi olur? Belki ipler,ilmekler birbirlerini bulurlar, sadece kendilerini bekleyen bir bütüne kaynaklanıverirler; ben de onların satırlarımın, sözcüklerimin arasına sızıp yerleşmelerine ses çıkarmadan, daha doğrusu ses çıkaramadan katlanmak zorunda kalırım. Dönüp dönenip duruyorum, balıklama konuya dalmak, iki bin yıldır dur durak bilmeden anlatılan bir öyküyü yeniden anlatmaya girişmek, yeniden yazmak yerine, biraz oyalanmak, vakit geçirmek, kenar süsleri yapmak, başka bir öykü örmek, örgülemek, dermek, çatmak istiyor canım.

Gecikmenin, geciktirmenin erdemlerini bilenlerdenim.

Apuleius, onu büyücülükle suçlayanları *Apologia*’sında yerin dibine batırdıktan sonra, kendini temize çıkarır. Büyü nesnesi olarak gösterilen balıklar, ayna, heykelcik teker teker anlığın ve parlak zekânın karşısında önce sıradanlığa, ardından farklı bir büyüye dönüşürler. Dilin kullanımı, büyüünün gizli kanıtıdır aslında.

Dilin kullanımı kat kattır her zaman. Söylenmek isteyenler, söylenmeyenlere işaret ederler, söylenenler aracılığıyla.

Apuleius avukatlara doğrudan gyidirir, dilin yüzeyine sürtünerek: “Bu çıkarıcı yaygaranın onların ekmek parası olduğunu biliyorum, yüzüzlüklerinin karşılığını alabilmek için bunca masrafa katlanıyorlar; bu ayaktakımı konuşmacıların zehirli dillerini başkalarının kinlerine emanet etmeleri artık bildik, alışılâgelen bir uygulama haline geldi... Bu uçarı imaların kimini cevapsız bırakırsam eğer, bu horgörü yerine itiraf olarak algılanır. Utanma ve ahlaki incelik en değersiz eleştirilerden çekinmelidir bence.”

Davanın sanığı, yine dilin kıvrımlarına saklanarak, suçunu dile getirmekten, kendini ele vermekten de kaçın-

mayacaktır. Anlayana. “Sadece Platon’u örnek aldığım için mi?” diye sorar bir yerde. “Yunanistan’da birçok ayinde inisiye oldum,” der başka bir yerde, “simgelerin ve anıların gizleri açıldı bana rahipler tarafından, hepsini özenle saklıyorum,” diye sürdürür, hatta “evlerinizde neyi gizlediğinizi biliyorsunuz, onu sessizce kutsal şeylere saygısı olmayan gözlerden uzak tutun, sessizce kutlu sayın,” diye sıkıştırılmaktan çekinmez.

Dil böyle esneklikleri kaldırır, isteyen istediğini anlatır, zamanlamayı doğru kullanan her dehlizde yolunu bulur; dili mum diye, meşale diye kullanır karanlıkta. Savurgan olan, ilk duvara toslar, söz açıp kapayınca kadar.

Dil büyüdür, büyü dilden geçer. Yeraltı tanrılarına dil aracılığıyla yakarılır. Hades, Persephone, Hekate, hatta Dyonisos, Hermes çağrılır ayinlere; kimi büyücüler onları zora koşarlar, zorlarlar, dilleriyle, sesleriyle, sözcükleriyle. Dilde doğaüstü güçler saklıdır, pimi boşalmayagörsün, karanlıklardan bilinmedik yaratıklar bastırır.

Kadın sesinin oylumladığı sözcükler, ezgiler çeker, büyüler, aldatır. O ses insan gırtlığının sınırlarını aşar, baykuşun ötüşüne, kurdun ulumasına, yılanın tıslamasına karışır. Gece sökün etmiştir.

Erkek, gece korkusuyla, sesleri sözcüklere dönüştürmeye, sözcükleri yontmaya, onları bir sıraya dizip uzattıkça uzatmaya çabalar. Korkusunu bastırmak, onu denetim altında tutmak için kendince başka bir büyüden medet umar.

Platon, büyücü Eros’u atar ortaya. Eros güzel sözlerden alır ilhamını. Sözcükler, güzel’e giden aşkın önüne dökülürler, ona yol açarlar.

Tuhaftır şu aşk, en eskilerden beri insanoğlunun kafasını kurcalayan şu tuhaf duygu. Varlığın en anlaşılmaz, en derin yerinde uyanır. Vakit kaybetmeden iyileşmesi, kurtulması gereken bir büyüdür. İyi kötüye karışır, aşk büyüyle bütünleşir. İki kişiyi bir’de birleştiren bu büyüü kullandığı için suçlanmıştır Apuleius; aynı kapıdan kaçıp gitmiştir.

MÜNİR GÖLE

FISILTILAR

ROMAN

İş hayata geldiğinde, yazmak hep yeniden yazmak'tır. Her yenilik, her yeni iş, her yeni sevgili, her yeni surat, her yeni tat, duygu, ses, koku, her yeni heyecan, her yeni acı, her yeni zevk öncekileri yeniden tanımlamaya zorlar seni. Yeniden yazmaya, yeniden yeniden yazmaya.

Romalı Apuleius'un çok kadınlı bir öyküsü. Öyküyü yeniden yazmaya girişen ve bunu yaparken kadınlara sövüp sayan bir erkek kahraman. Arada yazıya karışmayı, anlatıcılığı kışkırtmayı iş edinen bir başka erkek. Kadınlarla, fısıltılarla örülü bir diyalog. Yazdıkça kızan, kızdıkça yazan, konu dışına taşmaya meraklı anlatıcı, kendisine mutlak gibi görünen katı saptamalarıyla, kendini bir düğümün içinde, koca bir kâbusun orta yerinde buluyor. **Münir Göle**, çok katmanlı, farklı türlere kapı aralayan yeni romanı *Fısıltılar*'da sinsi sinsi, biraz haince damarımıza basıyor.

KAPAK RESMİ: "SATIR İLE SU PERİSİ"

ISBN 978-975-07-0749-0

9 789750 707490

<http://www.canyayinlari.com>